

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 134 • Maribor, sobota, dne 23. novembra 1940 • Leto XV

Prokletstvo kapitalizma

Uvodničar švicarskega dnevnika »La Sentinelle« piše med drugim:

Že skoro celo stoletje poudarjajo mnogoštevilni gospodarstveniki, misleci in politiki neskladnost kapitalističnega režima z gospodarstvom, moralo in socializacijo. Malo je vprašanj, ki bi se bila tako globoko razčlenjevala in študirala. Tisti, ki hočejo človeštvu dobro, so prišli do zaključka:

Da vodi kapitalizem, ki je osnovan na zasebni lastnini produkcijskih sredstev, na lovu za osebnim dobičkom in na temelju medsebojne konkurence, v nezdravo stanje. Kapital se nabira v rokah manjšine, ko postane dovolj močna, da vlada nad drugimi in jih zaslužuje. Delavci običajno podležejo »zakonu močnejšega« ter izgubijo ne samo večji del sadu svojega dela, ampak tudi svoje dostojanstvo in svobodo. V svojem razvoju vodi kapitalizem iz krize v krizo in je nezmožen, ustvariti pravilno razmerje med produkcijo in porabo ter ne more vsem preskrbeti dela. Kapitalizem je ustvaril avtoritarnost, socialna nasprotstva, sovraštvo med narodi, imperializem ter vojno nevarnost. Dokler bo vladal kapitalizem in dokler bo obstojala zasebna lastnina produkcijskih sredstev, tako dolgo se bo vrstila kriza za krizo, polom za polomom, vojna za vojno.

Kapital se naj postavi v službo družbe, da bo ta mogla organizirati racionalno gospodarstvo, ki bo zmožno dati vsakemu materialno sigurnost in resnično socialno pravičnost.

Italijanski dnevnik »Stampa« poroča iz Madrida, da sta bila ustreljena bivši španski notranji minister Zugazgoitia in časnikar Cruz Salido. Obsojena sta bila zaradi aktivnega sodelovanja v državljanski vojni.

Celokupna mehiška petrolejska industrija je postavljena pod državno nadzorstvo.

Korporativni sistem

Ugledni beograjski tednik »Napred«, ki mu je na čelu znanstvenik vseučilišni profesor dr. Mihailo Ilić, je objavil v 62. številki ta-le važen članek:

Okoli osem let je, odkar se v politični književnosti in v dnevnem tisku piše o korporacijah, korporativnem sistemu in končno o korporativni državi. Na prste bi lahko našteali knjige, ki prinašajo vsaj malo objektivnosti in razjašnjenja v razpravljanju o tem vprašanju. Mnogo je vzrokov za to. Korporativni sistem ni nikdar bil in tudi ni sedaj popoln in logično zgrajen teoretični sistem. Ta je tam, kjer je do danes bil ustanovljen, rezultat dolgega tipanja in iskanja v družabno-gospodarski praksi ter izraz političnega oportunizma (prilagojevanje vsakokratnemu položaju). Potem, ker ni logično zgrajen sistem, se je korporativizem pojavljal le kot oblika, ki je imela nalogo, da obide gotove določene interese, ter kot sredstvo določenih političnih skupin. Končno, obstoja veliko nesoglasje in netočnost ne samo med teorijo in prakso korporativizma, ampak tudi med besedili in izvedbo tega režima.

Pri nas so v zadnjem času nekatere strani in posamezne skupine predlagale in priporočale sprejem korporativizma. Mi smo že imeli priliko, da pokažemo, kako je neopravičena in jalova trditev o sprejemu usodnih reševanj, celo ob sklicevanju, da so taki zgledi uspeli v drugih deželah. Nekateri tuji listi, kakor nemški »Neues Wiener Tagblatt«, ki ima mnogo več preglednosti, poznanja političnih, gospodarskih in psiholoških predpogojev za vsako globljo reformo, kakor so jih gotovi oznanjevalci korporativnega sistema pokazali pri nas, so navajali vse težkoče in celo nezaželjenost nagle preobrazbe gospodarskih in političnih sistemov ene dežele v drugih deželah z drugačno strukturo (obliko) in drugačnimi potrebami. Zaradi tega ni pogrešno rečeno, da se pogostoma nahajajo večji nasprotniki ustvarjanja in prave ljudske politike te ali one dežele v deželi sami in ne zunaj nje.

Ali ni še dovolj, da so oznanjevalci meha-

ničnega in pasivnega prenosa tujih modelov na naša tla brez vere in poznanja stvari, kljub temu za to, da se njih namere uresničijo? Mi smo že poudarili, da obstoje velike razlike med teorijo in prakso korporativne države. Te razlike, če niso pravilno predočene, utegnejo napraviti znatno zmedo med nepoučenim svetom, med svetom, ki ne more razlikovati olepšane slike od stvarnega lika in lepe besede od dejstva. Razen tega je naša doba doba izprememb in globokih preosnov. Svet se je že nakričal in pričakuje preureditev, kakor tudi nove, boljše, bolj človeške rešitve. Živčna in psihološka napetost naših rodov je že pri koncu. V takem stanju, kakor nam zgodovina sama v drugih deželah kaže, je mogoče, da se navidezna rešitev usili namesto prave in da se nadomestni sistem uvede kot nujni sistem ljudskega življenja. Zaradi vsega tega, je potrebno mirno in objektivno, strokovno in obvezno obvestiti našo javnost o smislu in vrednosti korporativnega režima.

Korporativizem ni rešitev gospodarskih in političnih problemov, ki jih objektivno in neizogibno zahteva današnja stvarnost. Ta je element ideologije. Po svoji teoriji je korporativizem sistem, ki ukinja družabne in razredne boje in izkoreninjuje nezaposlenost. Napraviti hoče red v gospodarskem življenju naroda. Postavljajoč v isti načrt gospodarske sile in družabne skupine, hoče korporativizem uresničiti njih sodelovanje v interesu naroda. Združujoč vse gospodarske skupine v korporaciji potom državne uprave in kontrole, ustvarja novo strukturo (obliko) družbe. V tej strukturi se uveljavlja korporativna država: korporacije, organizacije proizvajalcev in drugih družabnih plasti volijo svoje predstavnike v korporativni parlament, dom narodnih predstavnikov.

Ali, kakor smo rekli, med ideologijo korporativizma in stvarnostjo obstoja pomembna razdalja. Iz statistik in opisov, ki so jih nam do danes nudili objektivni gospodarstveniki,

politični pisci in znanstveniki, izhaja, da korporativizem razglša gospodarske in družabne probleme, toda ne dosega njihove rešitve. — Pustimo ob strani Nemčijo in Italijo, v katerih je novi red izveden od posebnih okoliščinah, in ozmimo se na nekatere manjše države, s podobno strukturo. V eni od teh korporativnih dežel so od 1929 do danes delavske mezde v industriji padle za 35 odst. in mezde kmetijskih delavcev za 40 odst. Niti delavci niti sama država ne morejo popolnoma točno doognati v tem sistemu razvoja dobička, da bi zaščitili, kakor treba, socialno slabše. Nezaposlenost s korporativnim sistemom ni nikjer odpravljena; nasprotno, ob nastopu krize je ta vse huje naraščala. Odprava nezaposlenosti v Nemčiji ni delo korporativizma, marveč vojnega gospodarstva. V ostalem, tam je korporativizem le deloma uresničen in nanj se nikdar ni mnogo oziralo. Dollfusov korporativizem v Avstriji je v tem okviru doživel takšno povečanje nezaposlenosti, družabnih in političnih sporov in nemirov, kakor noben drugi red pred njim.

Enako praksa ne daje nikakršnega opravičila onim, ki pričakujejo od korporativizma protikapitalistični ali »socialistični« red. Intervencionizem (vmešavanje v gospodarstvo) in socializem ni eno in isto. Vse dotlej, dokler se državni intervencionizem ne bavi z vprašanjem dobička, nima na sebi nič protikapitalističnega. Večina do danes znanih korporativnih režimov nima za gospodarski načrt sigurnih in uspešnih sredstev načrtnega gospodarstva, ampak samo dirigira, vodi, ukazuje gospodarstvu, kakor narekuje trenutna potreba. Tako, kakor v svoji ideologiji, tako tudi s svojimi sredstvi, ta sistem ne zahteva in ne doseže globljih izprememb v odnosajih skupin, marveč ohranja obstoječe gospodarske okvire in pozicije.

Na političnem načrtu korporativni režim, ali takozvana korporativna država, še nikjer ni popolnoma uresničena. Korporacije so volile svoje poslance ali te korporacije so bile uradno postavljene in ti poslanci imenovani. Tu se proizvajalke in druge sile ne izražajo po svojem pomenu v gospodarskem življenju sponzato (same od sebe) in svobodno, nego po tem, kakor jih kvalificira politična oblast, oblast ene stranke. Namesto da bi bil veren izraz narodnih sil, je korporativni sistem tvorevina državne oblasti. Zaraditega so korporativne zbornice do sedaj imele samo posvetovalne in ratifikacijske funkcije (pritrđiti predloženim predlogom).

Iz vsega tega izhaja, da korporativni režim, namesto da odpravi politiko, kakor trdi, dejansko daje politiki vso oblast. Korporativna država se ne pojavlja kot izraz stvarnih in pravih narodnih sil, nego kot delo od zgoraj, od strani dotične vladajoče stranke. Ali majhna država, ki danes hoče živeti in napredovati, se mora nasloniti na življenjske sile v deželi, vodeč pri tem račun z vsemi oziri in okoliščinami zunanje politike in obrambe narodne celine. Politika je res ustvarjajoča sila v življenju države, ali ta politika mora biti ne ona, ki veruje v svojo vsemoč in ki se zadovoljuje z nekritičnim vzdrževanjem. Danes mora naša ustvarjajoča politika izvajati nadzorstvo nad razcepljenimi in nezdruženimi gospodarskimi silami ter vztrajati na zahtevah naroda in pogojih državne neodvisnosti. To se ne more doseči brez sodelovanja vseh življenjskih sil države in poznanja potreb, slovesa in tradicije naroda. To se ne more doseči enostavno z izpremembo političnega mehanizma in silami ene skupine, pa naj bo njena moč kakršnakoli. Mi doslej nismo trpeli zaradi slabosti narodne vladavine, marveč zato, ker je ni bilo. Samo gospodarski in politični sistem, ki zagotavlja državi udeležbo vseh vstvarjajočih sil države, se sme osvojiti in tega moramo izpolnjevati.

Srditi boji med Italijani in Grki

Grki nadaljujejo z ofenzivo in javljajo zavzetje Korče

Grško vojno poročilo javlja, da so Grki dne 20. t. m. nadaljevali z ofenzivo na epirski fronti. Italijani so se umaknili na albansko ozemlje. Grki so jim sledili in italijansko fronto na petih mestih prebili. Italijani se umikajo v neredu. Grške čete so zajele doslej dvesto avtomobilov, večje število vojnega materiala vseh vrst, zajeli pa so tudi precej italijanskih vojakov.

Na odseku pri Korči so grške čete prekorčile glavni greben utrjene planine Morava, ki je v italijanski posesti in prodrle v zapadni del planine.

Grško poročilo javlja zavzetje Korče in višin ob Ohridskem jezeru, ki so veljale za nezavzetne. Grška vojska je v pokretu na vsej sronti, Argirocastru se je približala na 6 milj. Italijani se umikajo v smeri proti morskemu pristanišču Santi Quaranta in po cesti proti Draču. Bataljon Albancev je prestopil na grško stran in napadel Italijane v hrbtu. Dne 20. t. m. je prispelo v Atene

nad tisoč italijanskih ujetnikov, šest višjih častnikov, en major in večje število nižjih častnikov.

Grška in angleška letala so bombardirala italijanske položaje ter napadla letališče in sovražne oddelke v Argirocastru, nadalje mesti Tirano in Drač.

Italijani odbijajo grške napade.

Italijansko vojno poročilo pravi, da so neprestani grški napadi na odseku pri Korči naleteli na močan odpor italijanskih čet. Vsi napadi so bili odbiti. Štiri italijanska letala se niso vrnila. Bombardiranje otoka Malte se je izvršilo brez izgub za italijansko letalstvo.

Ujet angleški letalski maršal.

Na Siciliji je zasilno pristalo angleško letalo z letalskim maršalom Woytom, ki je bil imenovan za namestnika poveljnika letalstva na Bližnjem vzhodu. Poleg maršala je bil vjet en major in trije nižji častniki. Woyt je bil na pletu iz Londona v Egipt.

Letalski napadi se nadaljujejo

Peturno bombardiranje Duisburga po Angležih.

V noči na 21. t. m. so angleška letala napadla mesto Duisburg-Ruhrort ob Renu, kjer se nahaja najvažnejše nemško rečno pristanišče, v katerem nalagajo predvsem premog, železno rudo, olje in žito, in kjer se nahajajo tudi

ogromna skladišča vseh vrst blaga. Angleška letala so pet ur neprestano metala bombe na pristanišče s skladiščnimi lopami, doke, silose za žito in druge naprave. Bombe so povzročile ne samo veliko razdejanje, ampak tudi

razsežne požare.

Razen tega so angleška letala metala bombe na nemško podmorniško oporišče Lorient na Francoskem, potem na Cherbourg, Dunkerque in Ostende. Na Holadskem pa so bombardirala Vliesingen in tovarne za pogonska sredstva. Pri vseh teh podvigih je bilo izgubljeno samo eno letalo. Nad Anglijo pa je bilo sestreljeno eno nemško in eno angleško letalo. (Reuter).

Angleži bombardirali Plzen.

V noči na 21. t. m. so Angleži bombardirali škodove tovarne v Plznu. (Reuter).

Zedinjene države bodo v kratkem odstopile še okrog 50 rušilcev starejšega tipa Angliji.

Nemci nad Anglijo

Po strahovitem napadu na Birmingham in Liverpool ter na mesta Weimouth, Northampton in druge vojaške objekte, so se nemška letala dne 20. t. m. omejila na ogledniške polete in na maščevalne polete nad London.

Nadalje javlja nemško poročilo, da so nemški bojni čolni potopili doslej 11 tisoč 300 ton sovražnih ladij, med njimi 6 rušilcev in 2 podmornici. Šele sedaj pa je bil uničen en nemški bojni čoln.

O generalu Weygandu, ki se sedaj mudi v Maroku, se neprestano govori, da namerava prelomiti z vlado v Vichyju, ako bi hotela izročiti francoske kolonije Nemčiji, Italiji in Španiji.

Anglija bo nadaljevala vojno do zmage

Prestolni govor angleškega kralja ob otvoritvi jesenskega zasedanja angleškega parlamenta.

Dne 21. t. m. je otvoril angleški kralj Jurij VII. jesensko zasedanje parlamenta s prestolnim govorom. Rekel je:

»Sedanja vojna ni vojna med narodi, ampak vojna idej, vojna med idejo svobode in idejo tiranije. Anglija ima v tem boju za seboj ves svobodoljubni svet, zlasti Zedinjene države severne Amerike, s katerimi jo veže srčna vez. Angleški narod mora prestopiti strašne vojne grozote. Škoda, ki nastaja državljanom, bo poravnana s skupnimi močmi. Angleški narod bo skupno s svojimi zavezniki, katerih ne bo zapustil, nosil vse breme vojne do zmagovitega konca, dokler ne bo dosežen cilj: osvoboditev narodov.«

Nadalje je govoril ministrski predsednik Churchill, ki je dejal:

»Vlada je vedno opozarjala angleški narod na senčne strani sedanja vojne in na trpljenje, ki ga prinaša ter na žrtve, ki jih zahteva. To je lahko storila, ker se pravi značaj Angležev pokaže šele v nevarnosti. Doslej smo bili samo polovico tako oboroženi, kot Nemci in vendar smo kljub temu dovolj dobro odrezali, zato

gleđamo s tem večjim zaupanjem v bodočnost, ko bo naša oborožitev najmanj taka, oziroma večja od Nemčije.«

Zunanji minister Halifax je izjavil:

»Nemčija gledana z zrelšča male države, se zdi ogromen moloh. Anglija pa jo vidi z drugimi očmi, njej ne vzbuja Nemčija nobenega strahu.

Nemčija je grozila Angliji z vpadom, toda njena grožnja je bila prekrizana in njen cilj zgrešen. Zato je poskusila nadaljevati vojno s podmornicami, minami in letali, da bi jo odrezala od ostalega sveta in uničila. Ta vojna zahteva svoje žrtve, toda tudi ta nemška nakana proti Angliji je in bo ostala brezuspešna. V vojno se je vmešala tudi Italija. Dasi bi Italiji ne bilo treba, da sodelujejo njena letala v napadih na angleška mesta, je to kljub temu storila. Ta korak Italije zahteva svoj odgovor in ta odgovor bo prišel. Napadalci bodo za vsa barbarska dejanja nekoč dajali odgovor. Dan obračuna prihaja in je vsak dan bliže.«

Zmagoslavje nam je pred očmi, zato

K trozvezi bodo pristopile še druge manjše države

Pričakuje se pristop Romunije in Slovaške.

Pristop Madžarske k trozvezi Nemčija-Italija-Japonska, ki se je izvršil na slovesen način dne 19. t. m. na Dunaju, komentirajo nemški in madžarski listi zelo obširno in naglašajo pomen tega dogodka. Madžarski listi pišejo, da je Madžarska prva država, ki se je odločila za sodelovanje pri evropskem preporodu. To je na eni strani izraz večjega uvaževanja Madžarske v evropski politiki, na drugi strani pa izraz priznanja pomenu Madžarske in njeni zgodovinski vlogi v Pdunavju. Pristop k trozvezi pa Madžarske ne obvezuje, da bi šla v vojno.

Odmev v Angliji.

V Angliji pravijo, da je pristop Madžarske k trozvezi samo potrditev dejanskega stanja, ki je obstajalo že vsa leta sem, odkar je prišel Hitler na oblast.

Istočasno pa naglašajo v Londonu, da je treba računati s pristopom nadaljnjih dveh držav k trozvezi: Romunije in Slovaške. Romunski ministri predsednik Antonescu se že nahaja v Berlinu. V Berlinu pa posebno naglašajo, da bo sedanja diplomatska aktivnost Nemčije dosegla svoj vrhunec v ponovnih stikih s SSSR. Novega sestanka, ki bo verjetno v Moskvi, se bodo udeležili zastopniki vseh članic berlinskega pakta.

Glasovi iz Berlina.

»Vreme« poroča iz Berlina, da je tam razširjeno mnenje, da bodo vse male države v Evropi morale pokazati barvo in se priključiti zvezi Berlin-Rim-Tokio.

Neutrlnost ne more več zadovoljiti trozveze, ampak se zahteva od vseh držav v življenjskem prostoru trozveze sodelovanje.

Ali bosta Romunija in Slovaška tudi že sedaj pristopili k trozvezi, se ne ve, izgleda pa, da bo to vprašanje odloženo na pozneje, ker se je grof Ciano s svojim spremstvom takoj po podpisu pogodbe z Madžarsko odpeljal z Dunaja domov.

Bolgarija se pripravlja

Vesti iz Turčije in Grške

Bolgarski tisk piše o zahtevah Bolgarije proti Grčiji, v zvezi z izhodom na Egejsko morje. Bolgarija je vpo-klicala več letnikov v vojaško službo.

Dne 21. t. m. je bil v Sofiji na slavnostni večerji nemški poslanik v Ankari von Papen, ki se vrača v Turčijo, menda z važnimi sporočili.

Turki izjavljajo, da so na vse pripravljene in gomilajo čete ob bolgarski meji. Predsednik turške vlade je izjavil, da Turčija ostane v besedi in se ne bo spuščala v nobena pogajanja, ampak bo branila svoje.

Grki pa tudi pravijo, da so vedeli za zadržanje Bolgarije in da so pripravljene. (Reuter.)

Radio Atene oddaja dnevno vesti v srbohrvaščini ob 20. uri.

Vojno industrijo na Madžarskem nameravajo, kolikor je mogoče, podpržaviti. Ustanoviti hočejo tudi v novo priključeni Transilvaniji poseben armadni zbor. Tako izjavlja madžarski vojni minister Bartha.

Doma in po svetu

Hrvati vedno pripravljeni braniti Jugoslavijo. Hrvatski ban dr. Šubašić je te dni potoval po banovini Hrvatski in je imel v Čakovcu govor, v katerem je dejal: »Hrvati stojimo z našimi življenji in našimi telesi na braniku naše domovine Hrvatske in s tem tudi vse Jugoslavije. Enako stoji vsa Jugoslavija na meji za obrambo Hrvatske in njene svobode, zato lahko mirno gledamo v bodočnost. Pozdravljamo Bitolj. Dokler bomo mi mislili na Bitolj, dotlej bo Bitolj vedel, da je tu njegova meja, katero je treba braniti, meja za njega tu na severu Hrvatske, za nas tam, kjer je Bitolj.« Ta govor je vzbudil mnogo pozornosti pri nas, pa tudi v inozemstvu.

Štrigova straši. Hrvatskemu banu dr. Šubašiću se je predstavilo odposlanstvo hrvatskih občanov iz Strigove v ljutomerskem srežu, za katere hočejo Hrvati, da se priključi Medmurju. O tem piše »Hrvatski dnevnik«: »Zapiranje pristaše Hrvatske seljačke stranke samo zato, ker kot Hrvati zahtevajo, da se ves teritorij upravne občine Strigova vrne Hrvatski, kakor tudi prepoved učenja veronauka v hrvatskem jeziku, težko zadene hrvatske kmete, tem bolj, ker želje ostati v najboljšem prijateljstvu s slovenskimi kmeti.«

Splitski podžupan je odstopil. Zaradi spora z vodstvom HSS je odstopil splitski podžupan Šegvić, ki je izjavil, da ne more odpraviti nobene politike, razen one dr. Trumbića, ki je bil soustvaritelj Jugoslavije.

Obtok bankovcev se bo povečal za pol milijarde dinarjev. Finančni minister je bil pooblaščen, da izda za pol milijarde dinarjev novih kovancev. Kovancev smo imeli l. 1931. za 1.212 milijonov dinarjev, l. 1937. za 1.360 milijonov dinarjev, sedaj pa jih bomo imeli 1.860 milijonov dinarjev.

Cena koruzi bo maksimirana, toda samo do konca decembra 1940. Letos je koruze veliko. Toda izvoziti jo bomo morali namesto pšenice. Zato je računati s tem, da ji cena ne bo padla.

Jedrnatno milo stare zaloge je dovoljeno prodajati še do 2. januarja 1941.

Uredba o nadzorstvu nad izvozom lesa bo popravljena.

Za 20 odstotkov so se podražile tarife rečne plovbe s pristankom ministrstva za promet. S tem se bo podražil tudi prevoz žita.

Predpisan je nov pravilnik za uslužbence bratovskih skladnic. Za najvišje uradniške položaje se zahteva univerzitetna izobrazba. Ko so nastale bratovske skladnice, se nikomur niti sanjalo ni, da se bodo za take službe kdaj potegovali ljudje z univerzitetno nabrazbo.

Decentralizacija ministrstva železnice zahteva »Hrvatski dnevnik« in navaja, da morajo železničarji na Hrvatskem vplačevati v centralni stanovanjski fond, iz katerega se zidajo železničarske stanovanjske hiše po Srbiji, na Hrvatskem pa nič. Očitek o fondih je gotovo apravičen, v kolikor se ti fondi ne razdeljujejo na posamezne pokrajine po višini doprinosu dotične pokrajine.

Načrt protizidovskega zakona v Bolgariji, ki se imenuje zakon o zaščiti bolgarskega naroda, se obravnava v sobranju. Poslanec Muša-

nov je imel zelo oster govor proti predloženi zakonskemu načrtu. Izjavil je, da je ta načrt opičje posnemanje tujih zgledov, kar bo prineslo Bolgariji veliko gospodarsko, finančno in moralno škodo, pa nobene koristi. (Reuter.)

Vodja nemških komunistov, Thälmann, se še vedno nahaja zaprt v nekem koncentracijskem taborišču v Nemčiji. Nekatere časopisne agencije so že lani raztrosile vest, da je bil izpuščen; vse te vesti pa so bile gladko izmišljane. Tako poroča te dni švicarska »Volksstimme«.

Brezposelni morajo poleg nove delavske knjižice predložiti oziroma poslati Borzi dela tudi staro delavsko knjižico, ali vsaj številko Borze dela, če z novo knjižico še niso bili prijavljeni na Borzi dela.

Izvoz našega premoga iz Trbovelj v Italijo je zaenkrat prenehal. Ali je izvoženih že vseh 20.000 vagonov, ki jih je Italija naročila pri TPD, se ne ve. V javnosti se tudi ni nič zvedelo o tem, kako stoji pogajanja med TPD in upravo državnih železnic za nabavo premoga. Baje je šlo tudi za zvišanje cen za še nedobavljeni premog za lansko leto in so bili pri TPD mnenja, da je bolje plačati kazen, kot pa dobaviti premog po starih cenah. Ako bo dobava premoga v inozemstvo ustavljena, bodo mogoče državne železnice lažje dobile premog po primerenih cenah, ker bo tudi TPD ljubše, da bo premog prodala, kot pa da bi se ji nabiral na rebrih vrh čistilnice in elektrane ob železniški progi.

Čevlji za dve uri. V Zagrebu je policija aretirala trgovca s konfekcijo Lewyja Avramca, ki je prodal neki ubogi ženi čevlje za din 200. Ker je bil deževen dan, je žena čevlje takoj obula. Komaj pa je dve uri hodila po mokrih tleh, je s strahom opazila, da ji čevlji na nogah razpadajo in skoro na to je ostala bosa sredi ceste. S tem v zvezi so tudi aretirali čevljarja Radečkoga, ki je delal čevlje za Lewyja. — Zaradi navijanja cen so aretirali še lastnike manufakturnih in konfekcijskih tvrdk: »Lord«, »Haritex« in »Präger«.

Smrt ameriškega časnikarja v letalu, ki se je raztreščilo v Crni gori. V angleškem letalu, ki se je razbilo v gorovju pri Danilovgradu v Crni gori, je bil tudi ameriški dopisnik »Newyork Herald Tribune«, Ralph Barnes. Kot poročevalec za svoj list se je udeležil poleta na Albanijo in je pri tem našel smrt.

Delavske poklicne in industrijske organizacije v Zedinjenih državah so imele kongres in sicer poklicne organizacije kvalificiranih delavcev v New Orleansu, pod predsedstvom Greena, v Atlantis Cityju pa zveza industrijskih nekvificiranih delavcev, pod predsedstvom Johna Lewisa. John Lewis pa je na kongresu odstopil, kakor je to tudi napovedal pred volitvami predsednika Zedinjenih držav, ako bo izvoljen Roosevelt. To se je zgodilo in Lewis se je poslovil. Zaenkrat še ni izgleda, da bi se organizacija profesionistov in industrijska organizacija ameriškega delavstva združile. Organizacija industrijskih delavcev zastopa načelo: en obrat, ena organizacija, poklicne organizacije pa pravijo, da se naj delavci v vsaki tovarni organizirajo po strokah in razen tega odklanjajo sodelovanje z nekvificiranimi delavci. Kajti profesionisti si kaj lahko poboljšajo plače, ako pa so v zvezi z nekvificiranimi delavci, ki jih je lahko nadomestiti, potem pa morajo del svojih pridobitev žrtvovati v korist nekvificiranih.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

A. M. de Jong:

Čuden cerkovnik

»OTROŠKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA«

Pil je in čez rob svoje skodelice pomežikoval Mereyntjeju, ki se je tresel od smeha. Flirefleter je bil največji norec na dveh nogah, kar jih je živel pod soncem. Takega šegavega čudaka ni bilo zlepa dobiti! Kadar je začel zbijati šale, človek od smeha ni več mogel priti k sebi.

Flirefleter je bil neverjeten dolgin, širokopleč, zraven pa suh kot trska. Noge je imel velike, kot čolne in dlani kot loparje. Kljub dolgi postavi je izgledalo, da mu je glava še vedno prevelika, obraz mu je bil gibčen in pol vrask in gub. V sredini obraza mu je sedel postrani kriv nos z debelo nosnico, in kadar se je smejal, so izgledala njegova široka usta, kot bi odprl vrata kakšne kolnice. Smejati pa se je skoro vedno. Dvoje velikih uhljev mu je štrlelo smešno daleč proč od glave, razen tega pa je bil v stanju, da je z njimi migal in kdor ga je slučajno videl, ga je lomil krč od smeha, tako smešen je izgledal v takih trenutkih.

Toda njegovo čelo je zopet marsikaj popravilo. Bilo je plemenito grajeno in kadar je slučajno resno govoril, je dajalo njegovemu obrazu dostojanstveno resen izraz. Pod košatimi obrvmi je gledalo dvoje jasnih, sivih oči, ki so skoro vedno žarele, kakor da bi gledale lepe in vesele dogodke. Nekateri so trdili, da se piše Tiest Verduld, toda nihče ga ni klical drugače kot Flirefleter, kar je značilo v dialektu

[6] toliko kot pohajač in lajnar. Nihče ga še ni videl delati. Brez miru se je potikal naokrog in si znal z uganjanjem neverjetnih neumnosti dobiti svoj kruh. Bil je godbenik in krošnjar, pa tudi mazač, ki so ga ljudje vpraševali za vse mogoče bolezni, katere je zdravil na ta način, da jih je zagovoril, ali pa z različnimi zelišči, ki so rasla na bregovih, ali v gozdu. Igral je vsa godala, toda flavta mu je bila najljubša. Povsod, koder je bila kakšna slavnost, ga je bilo najti. Poroke je zavohal ure daleč, obredel je vsa žegnana in sejme po vrsti, pozimi je krošnjaril s sukancem, trakovi, gumbi, glavniki in ogledalci, včasih je celo ponujal relikvije, ki jih je, kakor je zagotavljal, dobil v samostanih, od nun in patrov, in o katerih je trdil, da imajo čudodelno moč. Seveda gospod župnik ni smel o tem ničesar vedeti. Povsod je bil dobrodošel gost, vsa vrata so mu bila odprta, kakor tudi so sicer deželani neradi videli pohajače in krošnjarje. Vedel je za vsako novico: za rojstva, za oklice, za obolenja in za smrt ter za sleherni škandal, ki se je zgodil v bližnji ali daljni okoliici. Ničesar mu ni bilo neznano, po cele ure je znal pripovedovati, da so kmetje v gručah posedali okrog njega, zadržujoč sapo in poslušali, začudeni nad nepoznanimi dogodivščinami, ki jim je bil sam priča, kot okovani od načina njegovega pripovedovanja, neprestano se hihitajoč ali pa objestno smejoč se njegovim hudomušnim pripombam, ki jih je vpeljal v svoje zgodbe. O tem je Mereyntje vedel, zato si ga je radovedno ogledoval, pri tem pa mislil na vso ono čudno, kar je bil že ta mož doživel in na zabavne storije, ki so krožile o njem med ljudmi.

Flirefleter je z užitkom kadil svojo cigaro. Skozi koničasto našobljene ustnice je puhal dolge, ozke

oblake dima v zrak. Napravil je celo verigo majhnih obročkov, ki so lepo, eden za drugim, odplavali čisto tesno mimo Mereyntjevega obraza. Nenadoma pa ja z vso silo glasno puhnil iz svojih širokih ust nenavadno velik in gost obroč dima, ki je s silno naglico poletel proti dečku, se mu ovil okrog njegovega obraza, dokler se ni porazgubil ob njegovem vratu in ušesih.

»Je! Kako ti to znaš!« ... je vzkliknil Mereyntje poln občudovanja.

»Ali hočeš poskusiti?« mu je velikodušno ponudil Flirefleter in pomolil svojo cigaro tik pred usta. Mereyntje pa je s studom obrnil svojo glavo in rekel:

»Ne! Bah! Prav nič me ne mikata, da bi povračal.« Flirefleter ga je nekaj časa muzajoč se gledal in končno vprašal:

»Ti si tisti mali Vrčev prijatelj, kaj ne?«

Mereyntje se je ustrašil. Njegovo srce je nenadoma začelo hitreje biti. Poblebel je in solze so mu zalile oči. Toda Flirefleter je s prijazno gesto položil svojo veliko dlan Mereyntjeju na ramo in njegov veseli glas je prijetno zvenel, ko je dodal:

»No, zato se ti pa vendar ni treba jokati, dečko. Tudi jaz sem bil Vrčev prijatelj in sem še.« Mereyntje ga je začudeno pogledal. Skozi meglo solz, ki so mu silile v oči, je videl široki obraz pred seboj kot zabrisan.

»Se ... sedaj?« je vprašal njegov tresoči glasek.

»Ti pa ne?« je vprašal Flirefleter nazaj. Njegov glas je bil prijazen in prepričevalen. Mereyntjejevo srce se je na široko odprlo, oddahnil se je in odgovoril:

»Jaz tudi, seveda ... naravno.«

Iz naših krajev

CELJE

Črni umetniki, naši tiskarji, so nam pripravili prijetno presenečenje s svojo proslavo 500 letnice izuma pokretne črke. Prireditve so organizirali skupno z našo gledališko družino in železničarsko godbo v poslopju mestnega gledališča. Posebno je bil izvrsten dramski prizor, ki se je na lahko umljiv način seznanil občinstvo z razvojem tiskarstva. Začetek je bil storjen, ko je človek začel uporabljati svoje misli s klesanjem v kamen, potem pa je sledil razvoj: rezanje znakov v vosek in les, z iglo, pisanje na kožo in naposled na pergament. To je bil razvoj od človeka v kameniti dobi do Gutenberga pred 500 leti, ki je izumil pokretno črko in s tem moderni tisk, ki se je v teku teh petsto let razvil s pomočjo mehanizacije do neverjetne višine. Črni umetniki so nam na odru podali način tiskanja od Gutenberga, preko Küniga, Senefelderja, Mergentalerja in drugih, do sodobnih robotov črne umetnosti. Posrečena je bila slika iz kavarne, ki je zajela današnje težke čase, ko draginja ni prizanesla niti tiskarstvu in kulturi. Vse to so nam podali Celjani preteklo soboto, kot pristni igralci. Dramatski prikaz je spisal in režiral grafičar Kleč iz Celja, ki mu gre priznanje za delo, katero je ustvaril. Kakor izvedo, bodo grafičarji iz Celja nastopili tudi na prireditvi mariborskih grafičarjev. — Joža.

TRBOVLJE

Zahvala. Podpisani se najtopleje zahvaljujem vsem, ki so mi priskočili na pomoč ob priliki smrti moje žene in s prostovoljnimi prispevki in naklonili denarno podporo. Hvala tudi za krasne vence in cvetice, ki so jih darovali pokojnici na krsto ter vsem številnim pogrebem za spremstvo na zadnji poti. — Vrisk Ferdo.

JESENICE

Plače mizarjev

Na Jesenicah imamo poleg velikih tovarniških objektov KID še več drugih prav dobro stoječih industrijskih in obrtnih obratov. Med te lahko prištevamo nekaj mizarjskih podjetij. Pa ne zato, da bi hoteli delati reklamo zanje, omeniti jih moramo marveč zato, ker je delavstvo v teh obratih tako slabo plačano, da plače niti ne dosegajo predpisane minimalne mezd, za nekvalificirane delavce.

V nekem podjetju, kjer je zaposlenih 20 delavcev je devet takih, ki nimajo plače, ki jo določa naredba o minimalnih mezdah. Nam ni znano, zakaj podjetje ne spoštuje zakonov. Hrano so nam takoj podražili, plače pa so ostale v isti višini.

Zopet drugo podjetje se bolj briga, da pospravi mrlje, ker to več nese, kakor da bi primerno plačalo svoje mizarjske pomočnike. Pa da bi delavnico vsaj uredilo, da bi odgovarjala svojemu namenu, za to nima časa in ne denarja.

Imamo tudi podjetje, ki zaposluje več pomočnikov, ki istotako nimajo minimalne mezd.

V nekaterih podjetjih se dela preko določene delovne čase, toda brez zakonskega doplačila. Ta podjetja bi se morala zavedati vsaj dolžnosti do svojega bližnjega, kot smo se to učili že v ljudski šoli.

Te obrate bi vsekakor morala pregledati nadzorna oblast in jih poučiti, kolikor ne vrše zakonskih dolžnosti, da jih izpolnjujejo, kakor jih morajo izpolnjevati drugi državljani. Dolžnost mizarjskih pomočnikov tudi je, da postanejo člani strokovne organizacije, ki bo uredila njihovo delovno in plačilno razmerje ter prisilila delodajalce, da bodo spoštovali vsaj delavskovarstvene zakone. — Popotnik.

Literarni večer. V nedeljo, dne 24. t. m. se bo vršil na Jesenicah v »Sokolskem domu« literarni večer »Umetniškega kluba« iz Ljubljane. Iz svojih del bodo čitali znani slovenski pisatelji kakor Ludovik Mrzel-Frigid, rojen Trbovelčan, dalje Jože Kranjc, doma iz Borovnice, Vladimir Bartol, psiholog med našimi pripovedovalci, Ladislav Klavžar, Igor Torkar in kipar Nikolaj Pirnat. Večer bo nad vse zanimiv, zlasti ker korakajo zgoraj navedeni pisatelji v svojih spisih z današnje dobo in bo to našemu delavstvu res nekaj lepega in novega. Vse, ki jih zanima napredek slovenske književnosti, vabimo na obisk tega večera, ki se bo vršil v nedeljo 24. t. m. ob 8. uri zvečer v »Sokolskem domu« na Jesenicah.

Zvočni kino »Radio« predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilim »Kralj pustolovcev« z Ronaldom Colmanom v glavni vlogi. Film opisuje življenje slavne francoskega bohema in pesnika Fr. Villona. Med dodatki risana šala Popaj in vojni tednik. — Sledi vefilim »Njeno poročilo« potovanje.

TRŽIČ

Pameten predlog iz vrst delavcev. Vsem delavcem je znano, da ima občinska uprava v proračunu med dohodki tudi postavke o trošarinah na meso, slanino in mast, kar je za vse nižje sloje življenjskega pomena. Znano je pa tudi, da so mnoge druge občine uvedle obvezne občinske takse na vsa motorna vozila (motocikle in avtomobile). Dalje morajo lastniki teh vozil plačevati tudi višjo vodarino z ozirom na večjo potrošnjo vode pri čiščenju takih vozil. Da so tržičke ceste naravnost obupne, ve že vsak tujec. Z uvedbo takih taksov bi uprava prišla do vsote, s katero bi lahko vsaj pošteno pogramozila naše ceste. Uvajanje takse na živila pa smatramo v današnji dobi za zgoreno in nesocialno, posebno, ker imamo po vseh krajih še protidraginjske odbore.

LJUBLJANA

Moke primanjkuje pekomo, da bodo sedaj morali uporabljati rženo in koruzno moko kot primes k pšenični moki, kar je bilo oz. je po uredbi še prepovedano. Mestna občina je dala pekomo na razpolago 2 vagona moke, toliko kot jo je treba za en dan. »Delavska Politika« je že pisala o nerednem dovodu življenjskih potrebščin v Slovenijo. Zaloge zadostujejo komaj za tri mesece, namesto 200 vagonov mesečno, pa prihaja v Slovenijo samo po 40 vagonov življenjskih potrebščin. Posledice se že vidijo, oz. so najbolj vidne baš pri moki, ki jo primanjkuje. Vprašanje prehrane našega prebivalstva je torej v resnici nujno. Da bi nam lepega dne zmanjkalo kruha, zato ni nobenega pravega razloga. Moke je dovolj, toda nastala je desorganizacija pri razdeljevanju življenjskih potrebščin, tu pa je treba zastaviti vse sile in spraviti zadevo v red tam, odkoder se življenjske potrebščine razpošiljajo v pasivne kraje.

MARIBOR

Čevljarji pomočniki v borbi za draginjske doklade

Sedaj, ko so skoro povsod bili delavci deležni povišanja mezd, morajo čevljarji pomočniki še vedno delati pod istimi pogoji in z isto plačo, kot pred nastopom draginje. Že prej so bili čevljarji najslabše plačani pomočniki. Kljub 10 in še več urnemu delovniku so le težko izhajali. Z nastopom draginje pa se je ta mizerija še povečala. Plače iste, cene pa 50 do 100 odst. večje. Lahko si predstavljamo, v kako mizernem položaju so se znašli čevljarji pomočniki.

Gg. čevljarji mojstri so si kaj enostavno pomagali; povišali so cene svojim izdelkom. Saj mora danes plačati stranka za samo delo za nove moške čevlje od din 150 naprej, za nove moške škornje od din 350 naprej, za nove ženske čevlje od din 140 naprej itd.

Na podlagi teh cen bi pričakovali, da bi dobili pomočniki za delo najmanj polovico. Toda zelo se vara tisti, ki tako misli. Čevljarji pomočniki, čeprav oni delajo, a mojstri večkrat samo prevzemajo, ne dobe niti četrtino tega, kar zahteva mojster za se. Torej tisti, ki dela, naj strada.

Posebno trdovratno in nepopustljivi napram pomočnikom so se pokazali mariborski čevljarji mojstri. Dočim so v Celju in Ljubljani priznali čevljarji pomočnikom 35 do 50 odst. draginjskih doklad, jih mariborski čevljarji pomočniki gladko odklanjajo. Verjetno za to, ker so oni bili prvi, ki so povišali cene svojim izdelkom.

Čevljarji pomočniki so nastali spor javili mestnemu poglavarstvu, da uradno posreduje. Kajti čevljarji pomočniki imajo ravno tako, kot mojstri, želoce in zakaj bi oni morali delati in stradati.

Ako uradno posredovanje ne privede do sporazuma, so se čevljarji pomočniki odločili, da se bodo z vsemi silami in razpoložljivimi sredstvi borili za svoje upravičene zahteve ter je dolžnost vsega zavednega delavstva, da jih v tej borbi materijalno in moralno podpre.

»Poglavje iz srbske zgodovine« je naslov predavanju, ki ga bo imel s. prof. Bogo Teply v ponedeljek, 25. novembra v naši »Vzajemnosti« in bo to drugo predavanje v sklopu nameranih predavanj o Balkanu, kamor so sedaj obrnjeni pogledi sveta. Predavanje se bo vršilo ob 20. uri v dvorani na Ruški cesti 7 (na dvorišču).

500 letnica izuma črkostavstva. To obletnico slave letos povsod tam, kjer črka izpolnjuje svoje kulturno poslanstvo med narodi. Mariborski grafičarji bodo priredili proslavo 500 letnice izumitelja Gutenberga 7. decembra v »Narodnem domu«.

Prijav za zgradarino letos ni potrebno vložiti. Zaradi odloka finančnega ministra se bo odmera zgradarine iz leta 1940 podaljšala tudi za leto 1941 in je zaradi tega razveljavljen poziv za vložitev prijav za odmero zgradarine v času od 1. do 30. novembra. Davčne uprave teh prijav ne bodo več sprejemale, v teku decembra pa morajo vložiti prijave le novi in pa tisti davčni zavezanci, pri katerih se je donos zgradb bistveno povečal ali zmanjšal.

Podružnica Slovenskega čebelarstva društva za Maribor in okolico javlja vsem članom, da je prispela zadnja pošiljka breztržarinskega sladkorja. Člani naj si sladkor nabavijo, kolikor ga potrebujejo, ker ga kasneje morda ne bo lahko dobili. Sladkor se dobi proti predložitvi članske izkaznice v podružnični čebelarni v trgovini Oto Črepinko, Zrinskijskega trg 6.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojim vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 24. novembra g. dr. Horvat Martin, Maribor, Tržaška cesta št. 13, javna bolnišnica.

Kupila je 160 kg ukradene moke. Trgovka Friderika Fijamuš je kupila od tatinske trojice 160 kg moke iz mlina Zorka Ivana v Selnici. Policija je trojico t. t. v aretirala, trgovka pa je morala moko vrniti mlinarju.

Tihotapstvo prinaša seme neprijetnosti. Franc Glaser, mesar v Studenčih, je prijavil orožnikom 45 letnega kurjača drž. železnice Franca Remerja, da mu je izročil 14.000 dinarjev za nakup saharina v Nemčiji, ki si jih je pa Remer pridržal za se, dočim se je Glaser za saharin obrisal. O tem se je vršila razprava pred sodiščem, kjer je bil Remer obtožen zaradi prevare. Glaser je trdil, da mu je denar izročil in da mu je Remer rekel, da je moral saharin vreči v peč, ker so prišli na lokomotivo finančni organi, Remer pa je zanikal trditve Glaserja in rekel, da o vsem tem ničesar ne ve. Nazadnje je bil Remer spoznan krivim in obsojen na 10 mesecev strogega zapor in zgubo državne službe. Tihotapstvo je spravilo v nesrečo Remerja in njegovo družino. Kaj se bo pa zgodilo z Glaserjem, se pa še ne, kajti pri razpravi je mož izpovedal, da se je takorekoč obrtoma pečal s tihotapstvom na ta način, da so mu železničarji iz Avstrije prinašali saharin tedenko po 15 do 20 kg, pa tudi igralne karte in drugo tihotapsko blago. Saharin in ostalo tihotapsko robo za Glaserja so potem železničarji metali z vlakom pri Limbušu, kjer so robo pobirali Glaserjevi zaupniki. To Glaserjevo priznanje utegne biti usodopolno zanj in tudi ni izključeno, da bo uvedena preiskava proti celi vrsti železničarjev, ki jih je Glaser s svojo izpovedjo, četudi pavšalno, obdolžil sodelovanja pri tihotapljenju. Tako utegne postati nesreča še nekoliko večja, ako bo ta ali oni prišel v preiskavo in nazadnje pod ključ ter ob kruh.

Kolo značke »Nero« ev. štev. 2-21.873 je bilo ukradeno pekov. pomočniku Kasperju. Narodno gledališče. Petek, 22. nov.; zaprt. Sobota, 23. nov. ob 20. uri: »Cyran de Bergeraca«. Zadržni. Znižane cene. Nedelja, 24. nov. ob 15. uri: »Na cesaričin ukaz«. Ob 20. uri: »Na dnus«. Znižane cene.

»Cyran de Bergeraca«, heroično francosko komedijo, ki se je zaradi svoje veličastne vsebine, zlasti v zadnjem dejanju občinstvu tako priljubila, bodo to soboto ob znižanih cenah zadnjič ponovili na odru »Narodnega gledališča«.

Halbärth bo sam razpolagal z zaplenjenim usnjem. Kakor smo zvedeli, bo bivši tovarnar Halbärth, ki mu je bilo zaplenjeno za 4 milijone din usnja, še nadalje razpolagal s tem usnjem sam. Halbärth je bil, kakor smo že poročali nedavno tega pred tujakškim sodiščem obsojen po zakonu o pobijanju draginje in verzištvu in se sedaj nahaja v Starem trgu ob Kolpi na prisilnem bivanju.

Odlaganje smeti na desnem bregu Drave je prepovedano, tako ponovno razglašala mestni magistrat v zvezi z odlaganjem smeti na bregu pri deški soli na Ruški cesti. Mestni magistrat naj si pogleda, zlasti sedaj pozimi, breg pri državnem mostu v Taborski ulici. Tam je nekoliko stala tabla, ki je opozarjala na prepoved odlaganja smeti. Tabla je že davno izginila, toda tudi dokler je bila, ni ovirala ne prebivalcev, ne mestnih čistilcev, da ne bi bili na bregu nagromadili celih kupov smeti.

Za zimsko pomoč sta darovala tekstilna tovarnara Franc Mautner din 50.000 in M. Rosner din 25.000.

POSLEDNJE VESTI

Nemško vojno poročilo pravi, da so nemška letala dne 21. in v noči na 22. novembra napadla London in Birmingham, ter mesta na vzhodni angleški obali. Zadele so bile industrijske zgradbe in železniške naprave, nadalje več ladij na morju in konvoj ladij na Temzi. 2 nemški letali pogrešajo. Nad Nemčijo ni priletalo v noči na 22. t. m. nobeno tuje letalo.

Angleško vojno poročilo pravi, da je bila noč na 22. novembra v Londonu precej mirna. Nemški bombniki so prileteli v manjšem številu šele proti jutru in vrgli nekaj bomb. Italijani so vrgli nekaj bomb na Malto.

Grško vojno poročilo javlja nadaljevanje za Grke uspešnih bojev na vsej fronti. Nekaj italijanskih letal je bilo sestreljenih.

Bolgarija in Italijansko - grška vojna. — CBS javlja iz Sofije, da tamkaj naglašajo, da Grki še niso uradno potrdili zavzetje Korče. Toda tudi, ako zavzamejo Korčo, položaj Grkov s tem ne bo nič lažji, ker Italijani obvladujejo višine okrog Korče.

Romunski obisk v Berlinu. Ministrski predsednik general Antonescu je dne 22. t. m. prispel v Berlin. Sprejet bo pri Hitlerju in Göringu. V nedeljo se bo vrnil s svojim spremstvom v Bukarešto. Berlinski listi slave Antonescu kot moža, ki razume novo dobo.

Španija in Italija ter južno-ameriške države. V Španiji in Italiji vlada negotovost zaradi tega, ker nameravajo južno-ameriške države odstopiti vojna oporišča Zedinjenim državam. V španskem radiu pozivajo južne Američane da se uprejo Zedinjenim državam in varujejo svojo samostojnost, ki je ogrožena. Kajti države južne Amerike spadajo narodopisno k Španiji. (Reuter).

Odstop vojnih oporišč na novi Fundlandiji. Zedinjenim državam je predmet razprav med angleško vlado in posebnim odposlanstvom, ki je prispelo v London. (Reuter).

Tajnihi aparatov za ciljanje z bombami. Zedinjene države ne bodo zaenkrat dale Angliji na razpolago, je izjavil Roosevelt.

SSSR kupuje baker v Jugoslaviji in je zastopnik trgovskega odposlanstva SSSR prispel v rudnik v Boru.

Izvoz lesa se je v letošnjem letu povečal od 59 milijonov dinarjev lani na 116 milijonov dinarjev letos.

Nemški izseljenci iz Dobrudže se vozijo skozi Zagreb, naseljeni bodo v Avstriji.

Vreme. Oblačno, megleno in hladnejše.

IZ ČEŠKE

Sprememba obveznih predmetov na čeških šolah. Protektoratna vlada je odredila, da državljanski nauk in vzgoja ne bosta več obvezna predmeta na osnovnih in meščanskih šolah, ker Čehi nimajo več lastne države, ampak protektorat, kot taki pa nimajo državljanjskih pravic, kot jih imajo Nemci. Na vseh ljudskih šolah pa je uvedena nemščina kot obvezen predmet.

Težave z lipami v Pragi. Na najlepšem praškem vavčavskem trgu so posajene lipe, o katerih pišejo sedaj listi, da so sicer simbolične (slovanke) in tradicionalne, toda odkar je trg prevrtan z nešteti plovodi in kanalizacij, lipe ne uspevajo. Nikoli ne razcvetijo in listje rjavi in odpada že sredi poletja. Vsako leto pa se jih nekaj posuši in jih bo treba letos zopet okrog 50 odstraniti. Namesto njih nameravajo zasaditi novo vrsto srebrnolistnih lip, ki so bolj odporne, a je malo upanja, da bi tudi te dobro uspevale. Časopisi vsled tega priporočajo zasajanje topolov, ali drugih podobnih dreves, ki bi hitreje rastle in dajala Pražanom prepotrebno senco.

V Pragi so že otvorili ogrevalnice. Gospodarski urad mesta Prage javlja, da je otvoril ogrevalnice, določene za potrebe velemesta. Ogrevalnice imajo letos stalno velik obisk.

Policijski psi namesto luči. V Pragi so sedaj težave zaradi policijskih racij, ker mora biti mesto že od 5. ure naprej zatemnjeno. Policijski psi je te dni v Dejvickem okraju pomagala pri svojem nočnem iskanju zločincev s policijskim psom, ki je našel celo vrsto skritih zločincev v temi, katerih sicer brez luči niso mogli slediti, pes pa jih je zavohal.

Posebni dodatek 6 jajc. Uradni list protektoratne vlade javlja, da bo dobil vsak konzument, ki predloži do 23. novembra oskrbovalno karto, dodatek 6 jajc, če v poletju ni prejel jajc za vložitev. Mora pa predložiti odrezke 1 do 4 za mesec november.

Kazni zaradi mleka. Zaradi prekoračenja nakupnih cen mleku je bil obsojen Josef Senkyřik, zastopnik mlekarske zadruge v Šetulah, na 11.000 kron in Alojz Kložek, ravnatelj Zadrugne mlekarne v Prostějovu, zaradi neopravičene podražitve čajnega masla na 12.000 kron.

TO IN ONO

Narastle reke. Na Hrvaškem je dne 19. t. m. dosegla Sava 7.36 metrov nad normalo, Kolpa pa 8.20 metrov. Reki sta se razlili po poljih. Drava že deset let ni tako narasla, kakor te dni.

Škoda v Le Havre. Vichyski dopisnik ameriškega dnevnika »New York Times« poroča svojemu listu, da so začeli v Le Havru (francoska obala ob Rokavskem prelivu) izseljevati tisoče civilnih oseb in pa nemške čete, ki so bile v mestu. Prebivalstvo in nemško vojaštvo je namreč izpostavljenost stalnemu silovitemu bombardiranju angleškega letalstva. — Dopisnik imenovanega lista podaja tudi iz francoskih virov pregled velikanske škode, ki jo je napravilo angleško bombardiranje v pristanišču, na ladjah, vojašnicah ter drugih vojnih objektih.

»Cankarjeva družba« izda koledar za leto 1941. Članarina bo letos samo 10.— dinarjev

Povprečni padec kupne sile od 1937 do avgusta 1940

»Jugoslavenski Lloyd« razpravlja o problemu cen. Zlasti poudarja, da je treba izravnati anarhijo v cenah, ki je nastala, na ta način, da se poišče pravo sorazmerje med kmetijskimi in industrijskimi proizvodi.

V svojem razmotrivanju navaja, za koliko je padla kupna sila uradnikov in delavcev (povprečno seveda) v dobi od 1937 do avgusta 1940.

Splošni indeks cen v desetih glavnih mestih se je dvignil v tej dobi za 40,32 odstotka. V teh mestih so večinoma uradniki (pa tudi mnogo delavcev) in je jasno, da se je njih kupna sila tudi za toliko zmanjšala, ker niso plače sorazmerno rasle. Uradništvo je dobilo v tej dobi dvakrat malenkostne poviške, vendar se je njega kupna sila kljub temu zmanjšala za 28,32 do 35,32 odstotka. To bi veljalo, če bi se cene v

septembru ne bile dvigale.

Glede delavstva pa pravi navedeni list, da je povprečna dnevna mezda od 1937 do junija 1940 narasla od 22,65 odstotka, toda se je tudi splošni indeks cen na drobno zvišal v tem času za 32,17 odstotka. Tako je skupna sila delavstva že po teh številkah padla do junija 1940 za 9,52 odstotka. Od junija pa so se cene še znatno zvišale in je kupna sila delavstva kljub povišanju mezd po našem mnenju zopet manjša za 15 do 20 odstotkov kakor 1937, ker draginja rase, plače se pa zvišujejo mnogo manj.

Vojna na Sredozemskem morju in v Afriki

Na vsem področju afriškega bojišča se vrše letalski boji. Italijani javljajo, da so v severni Afriki zbili 7 angleških letal.

Razen tega pa so Italijani razbili večjo kolono angleških blindiranih avtomobilov.

Angleži pa poročajo, da so v zapadni egiptski puščavi v boju z Italijani uničili 5 italijanskih tankov in 6 resno poškodovali. Dva avtomobila so zajeli in tudi 11 italijanskih vojakov, 108 Italijanov pa je padlo. V boju 15 angleških proti 60 italijanskim letalom je bilo sestreljenih 7 italijanskih letal. Letala so napadla tudi Brindisi in Taranto v Italiji.

Delo in kruh

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je objavil statistiko za mesec september t. l. Število zavarovancev je znašalo 113.320, ali za 11.633 več kot septembra lani.

Po poročilu SUZORja je bilo v avgustu zavarovanih v vsej državi 766 tisoč 599 delavcev (569.242 moških in 197.357 žensk), ali za 1.272 manj, kot v avgustu lani. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala din 27,65 ali za 2,99 din več kot lani v avgustu.

LAŠKO

Opozorilo vajencem in njih staršem. Po obrtnem zakonu pripada vajencu po prvem dovršenem letu učenja odškodnina za delo. Višino odškodnine določa posebna uredba. Odškodnino je mogoče izterjati le še 6 mesecev po prestatku učenega razmerja. Obrtniki morajo po opravljenem pomočniškem izpitu zaposliti bivše vajence še najmanj za 3 mesece, da medtem najdejo drugo službo. Dalje določa zakon, da morajo gospodarji redno pošiljati vajence v obrtno šolo. Siromašnim učenecem morajo dati knjige in učila službodavci, odnosno občina. Razen strokovnih del drugih poslov ne smejo nalagati učenecem, kar se sicer dogaja v Laškem. Poskusna učna doba sme trajati samo en mesec. Nobene fizične kazni za učenca niso dovoljene, pač pa morajo mojstri o vsem poročati staršem ali varuhom. Odgovorni so za zdravje, hrano in stanovanje učenca.

Vseh 16 let je imel smolo. Občinski redar Bl. ima že 16 let službe in ker je že prekoračil starost 40 let, ne more po občinski uredbi biti več nastavljen. Prejšnje uprave mu tega niso omogočile, sedanja mu pa ne more. Pri povišanju plač je Bl. vedno na najslabšem. Kot najstarejši uslužbenec je dobil vedno najmanj. Imamo samce, ki so šele leto v službi, pa imajo iste prejemke kot on z večjo družino. Občinski cestarji s posesti so v dobrem letu prispeli do plače din 1000. Bl. pa v 16. letih od din 600 na din 1000. Kje je iskati vzrok

SELNICA OB DRAVI

Nova selniška šola. Naše pisanje je nekaterim kar sitno, ker mislijo, da le tisti kaj ve, ki ima kaj pod palcem. Gradnja šole pa ni zadeva ne višjih ne nižjih, ampak vsega ljudstva. Zato bi bilo prav, ako bi se bilo v gradbeni odbor poklicalo več zastopnikov delovnega in kmečkega ljudstva, saj gre za naš denar in — za naše otroke, ki bodo hodili v šolo. Ako bi imeli pri tej zadevi tudi mi delavci besedo, bi se mnogo vprašani lahko razčistilo v obdoru. Ker pa so nekateri vašča-

ni vso breme dela in odgovornosti naložili na svojega namena, imajo pa ostali davkoplačevalci oziroma občani pravico, da točno nadzirajo vse, kar je v zvezi z zgradbo in javno o vsem tem razpravljajo ter tako varujejo svoje lastne interese.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Kitjenje s pavjim perjem in lažna obrekovanja. Nova minimalna mezda, katere je bila določena z uredbo z veljavnostjo z dne 28. septembra t. l., je tudi izboljšala v naši tovarni izvenkategorijskim delavcem, zlasti ženskam, njihove mezde. Vsi vemo, da je ta povišica minimalnih mezd zaradi nenormalnih razmer in stalno naraščajoče draginje razumljiva in nujno potrebna. Vemo tudi, da so te minimalne mezde predpisane za vsa podjetja, zato se nam tembolj čudno zdi, da se tukaj v našem podjetju ponaša nek gospod »tovariš«, da je to »njihovo« delo in zaslug ter na ta način vodi agitacijo za pridobivanje članov za znano barvo. Pri tem agitiranju se poslužuje lažnega obrekovanja, da hočejo rdečkarji oziroma njih zaupniki posredovati pri podjetju, da se ženskam ta minimalna mezda ne izplača, ker si baje tega ne zaslužijo. Vsakdo, ki ima zdrav razum, se temu g. tovarišu smeje, tudi ženske, ker je vsakomur znano, da so ravno rdečkarji bili zmeraj tisti, ki so se za vso delavstvo, tudi za »tovarišice« največ borili in uspeli, ko se niti ni »trava« rasla. Zato g. tovariš s takšno nečastno agitacijo ne bo uspel. Škoda, da je po letih že starejši, a po duhu še zelo otročji! Povemo vam, da kolikor ste sposobni, toliko veljate in bo vaša želja, da se vas naše zavodne ženske ob času volitev obratnih zaupnikov usmilijo z glasovi, ostala samo želja. Pav je lep ptič, toda kdor se z njegovim perjem kiti, postane smešen.

Marksisti.

Iščemo pridnega starejšega hlapca, ki se spozna tudi na vsa poljska dela. Naslov v upravi lista

Vsakovrstne odpadke papirja in cunj kupuje in plačuje po najvišjih dnevni cenah

B. ŽELEZNIK

trgovina vseh vrst surovin (telefon 27-43)

Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16

Nakupovalno: Maribor, Kopališka in vogel Ptojske-Tržaška t. (Gustaf)

Kaj stane orožje?

Ogromne vsote se izdajajo dan za dan za razno morilno orožje vojne industrije. Tako stane:

35.000-tonska vojna ladja	124.840.000
1090-tonska podmornica	6.995.000
ladjski tip (40,6)	960.000
35-tonski tank	500.000
večmotorski bombnik	460.000
enomotorsko letalo	120.000
torpedo	40.000

top (11,75)	30.400
Vickers-strojnice	4.800
padalo	2.000

Te podatke prinaša glasilo švicarskih strokovnih mladinskih organizacij »Gewerkschaftsjugend« ter jih takole komentira: »Mladina, pomisli, kako velikanske in blazne vsote izdajajo države za orožje smrti in uničevanja! Naša Evropa bi dobesedno lahko bila resničen raj kulture in blagostanja, če ne bi bilo vojnih izdatkov.«

V OGLEDALU

BRINKO DOLJI

Ogaben napad na Bluma, bivšega predsednika francoske vlade, je objavil »Slovenec« z dne 21. novembra v uvodniku »Krivci, ki jih Francija kliče pred sodišče«. — »Slovenec« uvodničar je zli na Bluma golido najbolj smrdljive gnojnice, ki jo je kdajkoli uporabljal v boju proti svojim nasprotnikom. V istem »Slovenec«, na str. 7, piše prelat Janez: »Kršćanska ljubezen nam veleva, da zmotence ljubimo, a zmote pobijamo.« Primerjamo prelatove besede z gnusnim napadom »Slovenčevega« uvodničarja na Bluma in vsak pošten človek ve, pri čem da je. — »Slovenec« uvodničar sovraži Bluma kot Juda in kot socialista in ker ga sovraži, je kriv, kriv v naprej, še predno je sodišče v Franciji sploh objavilo obtožnico proti njemu. — »Slovenec« opravičuje Daladiera, opravičuje generala Gamelina in z njim ves štab francoske armade in se ne ozira niti malo na dejstva o vzrokih francoskega poraza, ki jih je navedel v svoji studiji Francois Maurais, francoski pisatelj, dasi so se zdeli glavnemu uredniku »Slovenca«, g. Ahčinu (po poklicu duhovnik) tako važni, da jih je priobčil v celoti čitateljem lista, ne da bi imel kaj pripomniti. Kljub temu, kriv je Jud, kriv je Blum. Francosko delavstvo pozna Bluma kot očeta 40 urnega delovnika, kot očeta 5 dnevnega tednika, kot stvaritelja moderne socialne zakonodaje, kot človeka, ki je zaščitil delavske in nameščenske mezde in pomagal delavskemu razredu do vpliva v državi in ki je kot socialist in kot človek delal za mir in za sporazum med narodi. Toda ker je Blum to delal, pravi »Slovenec«, da je uvajal režim lenarijnja in ker je hotel mir, ga je treba kamenjati. Kamenja pa ga isti »Slovenec«, ki bo danes mesec na istem mestu, kjer danes napada Bluma in njegovo delo za mir, prinesel ganljiv članek pod naslovom »Mir ljudem na zemlji«. — Mi vemo iz svetega pisma, da so križali človeka, ki je oznanjal mir in ljubezen. Danes dela »Slovenec« to, kar so delali pred 2000 leti z Jezusom Nazarenskim, doma iz Galileje v Palestini. »Slovenec« se je povzpelo do trditve: ne zločinci, mirotvorci so krivi. Velika je hinavščina, ki je uganja list za prepoved naroda v duhu...

Delavski pravni svetovalec

Davčna oprostitvev zemljarine (Leše)

Vprašanje: Imam 7033 kv. m lastne zemlje, pa mi je poslala davčna uprava plačilni nalog za 117 din davka zemljarine. Ali ni davek zemljarine ukinjen za takšna mala posestva, posebno v teh hribovskih krajih, kjer je zemlja nerodovitna?

Odgovor: Po točki 12 čl. 10 zak. o neposrednih davkih in obliki dopolnitve po uredbi o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih z dne 22. dec. 1939 Služb. list 1940, št. 14, so zemljarine oproščene med drugim tudi zemljišča kmetovalcev, katerim se predpisuje samo zemljarina, če skupna vsota

SE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Obločke, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Krznna

vseh vrst izdelave, popravila in moderniziranje plaščev, jopic i. t. d. Solidne cene in točna izdelava!

ŽELEZNIK VALENTIN MARIBOR
Kopališka ulica 2

katastrskega čistega dohodka njihovega celokupnega zemljišča, samolastniškega in solastniškega, ki je v območju ene davčne uprave, ne znaša več kot 1000 din. Začasne davčne oprostitve in olajšave po zakonu o neposrednih davkih in po drugih zakonih se pri določanju gorenje skupne vsote ne vpoštevajo. Vsi člani enega skupnega hišnega gospodarstva, ki imajo zemljišča, veljajo za enega davčnega zavezance. Drugih določb o oprostitvi zemljarine zaradi malega obsega zemlje oz. dohodka od nje naša davčna zakonodaja ne pozna. Oproščeni so torej le kmetovalci in od teh le tisti, ki poleg zemljarine ne plačujejo drugega davka, kakor zemljarino, in če njihov katastrski čisti dohodek iz zemljišča ne presega din 1000. Koliko je katastrski čisti dohodek Vašega posestva, lahko ugotovite pri sreski katastrski upravi v Dravogradu.

»DRAVA«

zavarovalnica malega človeka

Maribor, Sodna 1, v lastni palači

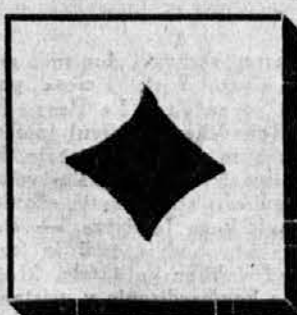
Domači zavarovalni zavod — zavaruje za smrt in doživetje — za doto in gospodarsko osamosvojitvev — za rento, starostno preskrbo, preužitke, pokojnino — denar zavarovancev (njihova premijska rezerva) je varno naložen.

Kdor želi sebi in svojem dobro, se zavaruje pri »Dravi«! Zahtevajte prospekte in obisk zastopnikov!

Damske plašče najnovejših modelov, volno, ročna dela itd. priporoča

LAMA

Maribor, Jurčičeva ulica 4

Za zimo
KARO čevlje

Maribor, Gosposka ulica 13